

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI

Univerzitná knižnica
Univerzity Mateja Bela
Banská Bystrica

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

**Správa o činnosti Univerzitnej knižnice UMB
za rok 2012**

ÚVOD

Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (ďalej len UK UMB) je centrálné knižnično-informačné pracovisko Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Cieľom jej činnosti je informačné zabezpečenie výučby, pedagogického a vedecko-výskumného procesu na fakultách a pracoviskách univerzity, ako aj vytváranie podmienok pre podporu celoživotného vzdelávania.

Knižničný fond UK UMB je z vedno-odborového hľadiska budovaný v súlade so zameraním akreditovaných študijných odborov UMB. Obsahuje 230 612 vedeckých a odborných publikácií, učebníc, encyklopédií a slovníkov, periodík, audiovizuálnych a elektronických dokumentov, záverečných a kvalifikačných prác. UK UMB poskytuje knižnično-informačné služby vedeckým a pedagogickým pracovníkom a poslucháčom všetkých foriem štúdia na univerzite a odbornej verejnosti. Pracoviská UK UMB sú v prevádzke celkom 58 hodín týždenne a 12 618 registrovaných používateľov knižnice má navyše možnosť využívať 24 hodín denne 7 dní v týždni prístup k elektronickým informačným zdrojom, online katalógu UK UMB a online službám, ako sú správa konta používateľa, prolongácia výpožičiek a rezervácia dokumentov.

Výročná správa UK UMB za rok 2012 poskytuje prehľad odborných aktivít, ktoré v uvedenom roku zrealizovalo jej 35 odborných zamestnancov na všetkých pracoviskách UK UMB.

1. ORGANIZAČNÁ, RIADIACA A KONTROLNÁ ČINNOSŤ

Vedenie UK UMB sa v roku 2012 zameralo na zvýšenie kvality a rozsahu poskytovaných knižnično-informačných služieb, získanie mimorozpočtových zdrojov, skvalitňovanie knižničného fondu, rozšírenie prístupu k elektronickým informačným zdrojom, sprístupnenie historických dokumentov a informačné vzdelávanie používateľov. Prevádzku univerzitnej knižnice ovplyvnila výmena okien na objektoch univerzity, ktorá prebiehala od augusta do októbra 2012. Napriek sťaženým podmienkam a častým zmenám prevádzkových hodín zaregistrovali pracovníci UK UMB len počas týchto troch mesiacov 1 398 nových používateľov, platnosť registrácie predĺžili 1501 používateľom, uskutočnili informačné vzdelávanie študentov prvých ročníkov na všetkých fakultách univerzity a zrealizovali ďalšie plánované úlohy.

Z podnetu študentského združenia Euroatlantické centrum a v spolupráci s Depozitnou knižnicou NATO pri Univerzitnej knižnici v Bratislave bolo v septembri 2012 v Politologickej a právnickej študovni UK UMB vytvorené **Informačné centrum NATO**, ktoré sprístupňuje publikácie a informačné materiály o tejto organizácii. Pri príležitosti osláv 20. výročia založenia UMB sprístupnila univerzitná knižnica vo vynovených priestoroch vzdelávacieho centra na Tajovského 51 svoj **historický knižničný fond** a centrum pomenovala **Vzdelávacie centrum Mateja Bela**. V oblasti evidencie publikačnej činnosti sa v roku 2012 rozšírili úlohy UK UMB o **spracovávanie publikačných aktivít externých uchádzačov o vedecko-pedagogické tituly** na UMB a o **aktívne vyhľadávanie a spracovávanie ohlasov**. V súvislosti s týmito úlohami, ale aj z dôvodu zefektívnenia činnosti Oddelenia informačných služieb bola vykonaná **zmena Organizačného poriadku UK UMB a Organizačnej schémy UK UMB**.

V novembri 2012 pracovníci Oddelenia výpožičných služieb UK UMB pripravili a zrealizovali **Prieskum spokojnosti používateľov so službami UK UMB**. Do prieskumu sa zapojilo **1004 respondentov**, prevažne študentov UMB, ale aj časť pedagogických pracovníkov, ktorí odpovedali na otázku *Aká služba Vám chýba v Univerzitnej knižnici UMB/Akú službu by ste uvítali?* Úplnú spokojnosť so službami UK UMB bez pripomienok vyjadrilo 43,42 % respondentov; 56,57 % respondentov vyjadrilo v prieskume návrhy a pripomienky. **Výlučne negatívne hodnotenie služieb knižnice sa v prieskume neobjavilo**. Používatelia, ktorí sú spokojní s poskytovanými službami vo svojich odpovediach ocenili profesionálny prístup a ústretovosť personálu, príjemnú atmosféru, pokojné a tiché prostredie študovni, ale aj zloženie knižničného fondu, prístup k elektronickým informačným zdrojom, úroveň rešeršných a všetkých elektronických služieb knižnice a i. Používatelia, ktorí uviedli návrhy na služby a pripomienky k činnosti knižnice, žiadali viac exemplárov študijnej literatúry v knižničnom fonde, väčší počet počítačov, tlačiarň a kopírovacích prístrojov v študovniach, rýchlejší internet, dlhšie prevádzkové hodiny, náhľad obsahu kníh v on-line katalógu, prístup ku knihám v čiastkových knižniciach katedier, viac odborných periodík a ich dlhšie uchovávanie a pod. Objavili sa aj zaujímavé námety, ako zriadenie oddychovej zóny pre voľný čas „kde by sa dalo len si

tak čítať“, detského kútika, zabezpečenie automatu na kávu, ale aj požiadavka na donášku kníh domov. Viacerí respondenti žiadali služby, ktoré univerzitná knižnica už poskytuje ako napríklad medziknižničnú výpožičnú službu zo zahraničných knižníc, či prístup k databázam aj mimo knižnicu. Z niektorých odpovedí vyplýva, že používatelia majú problémy s vyhľadávaním v on-line katalógu, nevedia si vypracovať výstup z databázy publikačnej činnosti, ani orientovať sa v elektronických informačných zdrojoch. Prieskum potvrdil dôležitosť informačného vzdelávania používateľov, ako aj propagácie služieb knižnice a priniesol vedeniu UK UMB námety na ďalšie zlepšovanie knižnično-informačných služieb.

Kontrolná činnosť vedenia UK UMB bola v roku 2012 realizovaná v súlade so Smernicou č. 9/2003 o pravidlách výkonu vnútornej kontroly UMB a Plánom funkčných kontrol UK UMB. Zameraná bola na kontrolu dodržiavania predpisov o bezpečnosti pri práci a protipožiarnej ochrane, vlepovanie bezpečnostných nálepiek do dokumentov, uchovávanie licenčných zmlúv k záverečným prácam a dodržiavanie Bezpečnostnej smernice na ochranu osobných údajov. V júni 2012 sa v súvislosti s prípravou osláv 20. výročia UMB vykonala mimoriadna kontrola evidencie a uchovávaní publikácií, ktoré získali Cenu rektora UMB, prípadne iné ocenenie. Pri kontrolách neboli zistené žiadne závažné nedostatky v uvedených oblastiach.

Vedenie UK UMB v roku 2012 spracovávalo **podklady k vyhodnoteniu plnenia Stratégie slovenského knihovníctva na roky 2008-2013**, ktoré sa uskutočnilo v septembri na celoslovenskej konferencii *Knižnice 2012* organizovanej Slovenskou asociáciou knižníc, Spolkom slovenských knihovníkov, Slovenskou národnou knižnicou v Martine a Univerzitnou knižnicou v Bratislave. V rámci štatistického výkazníctva bol spracovaný Ročný výkaz o školskej a akademickej knižnici ŠKOL 10-1 za rok 2011 v zmysle § 18 zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov a Ročný výkaz o neperiodických publikáciách vydaných na UMB za rok 2011 KULT 4-01.

2. ODDELENIE AKVIZÍCIE

Vedúca oddelenia: Mgr. Mária Krobotová

Oddelenie akvizície priebežne zabezpečovalo nákup domácej a zahraničnej študijnej literatúry pre všetky fakulty UMB a pre Centrum vedy a výskumu. V roku 2012 sa prioritne zameralo na akvizíciu literatúry pre druhý ročník druhého stupňa vysokoškolského štúdia podľa harmonogramu odsúhlaseného Knižničnou radou UMB. Písomné, elektronické a e-mailové návrhy na kúpu dokumentov prehodnocovala a schvaľovala **Akvizičná komisia**. Celkový **prírastok dokumentov 11 512** knižničných jednotiek v **hodnote 128 397,10 €** knižnica získala rôznymi akvizíčnými metódami (tab. č. 1). Aj v roku 2012 sa podarilo získať z Grantového programu Ministerstva kultúry SR **dotáciu na nákup literatúry** vo výške **5 000 €**. Hodnotné publikácie získala knižnica od Nadácie Tatra banky, ale aj darmi od fyzických i právnických osôb. Zoznam darcov je zverejnený na webovej stránke knižnice a priebežne aktualizovaný. V roku 2012 vzrástla oproti minulému roku **výmena publikácií**. Pracovnícky oddelenia na pracovnej sťaži v rámci programu ERASMUS dohodli výmenu publikácií s Univerzitou Palackého v Olomouci v ČR.

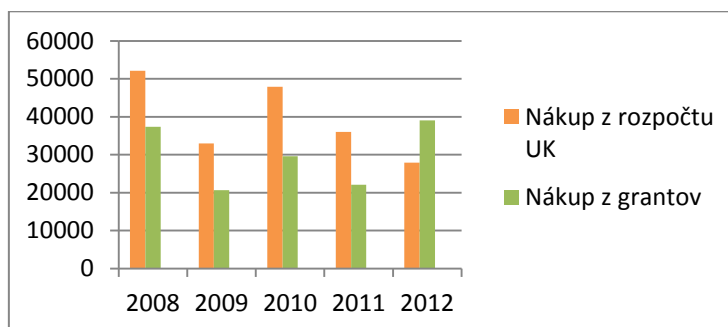
Celkový stav knižničného fondu UK UMB k 31.12.2012: 230 612 knižničných jednotiek

Tab. č. 1 Prírastok knižničného fondu v roku 2012 podľa akvizíčnej metódy

	Kúpa	Dar*	Grant	Výmena	Edičná činnosť	Iné	SPOLU
Počet dokumentov	1 481	6 225	1 289	84	2 131	302	11 512
Suma v €	27 867,55	44 678,19	39 077,29	569,20	13 956,94	2 247,93	128 397,10

*z toho je 4 310 záverečných prác v hodnote 30 170 €

Graf č. 1 Vývoj nákupu literatúry z rozpočtu UK UMB a nákupu z grantov v rokoch 2008-2012

Ako ukazuje Graf č. 1 **finančné prostriedky pridelené z rozpočtu UMB pre UK UMB na nákup literatúry najmä v rokoch 2011 a 2012 výrazne poklesli**. Oproti tomu sa v roku 2012 zvýšil nákup z grantov, ktorý realizujú pracoviská univerzity bez koordinácie s UK UMB, čím často dochádza k duplicitám i multiplicitám titulov a aj k nákupu literatúry, ktorá nie je v súlade s odbornou profiláciou knižničného fondu UK UMB. Je potrebné prijať opatrenie, aby finančné prostriedky získané v rámci projektov na nákup informačných zdrojov boli vynakladané hospodárne a v súlade so vzdelávacím a výskumným zameraním univerzity.

Tab. č. 2 Prírastok knižničného fondu v roku 2012 podľa dislokácií (bez záverečných prác)

Pracoviská Univerzitnej knižnice	Počet kn. j.	Suma v €
Univerzálna študovňa	470	8 171,90
Ekonomická študovňa	708	9 553,44
Pedagogická študovňa	203	2 285,96
Politologická a právnická študovňa	779	12 807,78
Európske dokumentačné centrum	78	644,00
Referát absenčných výpožičiek	2 836	23 159,43
SPOLU:	5 074	56 622,51
Ekonomická fakulta		
Katedra cestovného ruchu a spoločného stravovania	22	1 119,25
Katedra ekonómie	34	1 106,22
Katedra ekonomiky a manažmentu podniku	68	2 437,41
Katedra financií a účtovníctva	6	408,61
Katedra kvalitatívnych metód a inf. systémov	27	2 060,67
Katedra odbornej jazykovej komunikácie	94	3 800,36
Katedra verejnej ekonomiky a regionálneho rozvoja	40	2 017,22
Inštitút manažérskych systémov Poprad	124	839,70
Centrum rozvoja doktorandov	2	20
SPOLU:	417	13 809,44
Fakulta humanitných vied		
Katedra histórie	175	1 694,86
Katedra európskych kultúrnych štúdií	62	510,43
Katedra romanistiky	92	1 199,44
Katedra germanistiky	58	1 606,23

Katedra anglistiky a amerikanistiky	60	1 363,00
Katedra telesnej výchovy a športu	21	289,08
Katedra filozofických vied	59	1 043,42
Katedra etiky a aplikovanej etiky	19	992,66
Katedra slovenského jazyka a literatúry	27	168,12
Katedra hungaristiky	1	3,41
Katedra slovanských jazykov	9	54,30
SPOLU:	583	8 924,95
Fakulta prírodných vied		
Katedra geografie, geológie a krajinnej ekológie	22	743,19
Katedra životného prostredia	28	1 069,11
Katedra fyziky	21	1 210,40
Katedra techniky a technológií	51	372,70
Katedra chémie	6	204,05
Katedra biológie a ekológie	82	1035,83
Katedra matematiky	71	2 497,49
SPOLU:	281	7 132,79
Pedagogická fakulta		
Katedra hudobnej kultúry	1	7,00
Katedra elementárnej a predškolskej pedagogiky	74	1 424,58
Katedra psychológie	65	977,40
Katedra pedagogiky	47	440,11
Katedra teológie a katechetiky	62	977,58
Katedra sociálnej práce	50	392,48
Katedra etickej a občianskej výchovy	169	1 870,05
Katedra andragogiky	49	279,00
SPOLU:	517	6 368,20
Právnická fakulta		
Katedra teórie a dejín štátu a práva	37	1 235,25
Katedra súkromného práva	73	1 473,23
SPOLU:	110	2 708,48
Centrum vedy a výskumu	220	2 660,73
SPOLU:	7 208	98 227,10

Oddelenie zabezpečovalo aj kompletnú agendu akvizície a spracovania periodík. V roku 2012 odoberala knižnica **celkom 255 titulov/378 exemplárov, z toho 111 titulov/146 exemplárov zahraničných periodík**. Zoznam odoberaných periodík je zverejnený na webovej stránke knižnice.

3. ODDELENIE OCHRANY FONDŮV

Vedúca oddelenia: Mgr. Zdenka Gondová

Oddelenie ochrany fondov v roku 2012 zrealizovalo **deväť revízií knižničného fondu**, z toho osem revízií v čiastkových knižniciach katedrií a jednu revíziu v Politologickej a právnickej študovni UK UMB. Zrevidovaných bolo **31 696 knižničných jednotiek**. Do knižnično-informačného systému ARL sa **retrospektívne spracovalo 1 523** doteraz nespracovaných dokumentov z fondu čiastkových knižníc.

Tab. č. 3 Revízie knižničného fondu v roku 2012

Pracovisko	Počet zrevidovaných kn.j.
Katedra fyziky FPV	2 048
Katedra pedagogiky PF	1 050
Katedra romanistiky FHV	874
Katedra etiky a aplikovanej etiky FHV	444
Katedra životného prostredia FPV	1 699
Katedra hudobnej kultúry PF	1 927
Katedra teológie a katechetiky PF	903
Katedra informatiky FPV	738
Politologická a právnická študovňa UK UMB	22 013
SPOLU	31 696

Oddelenie ochrany fondov uskutočnilo **49 metodických návštev** čiastkových knižníc na katedrách a pracoviskách univerzity. Metodická činnosť bola zameraná na kontrolu uloženia knižničného fondu, jeho ochranu a vedenie evidencie výpožičiek. Pre pracovníkov poverených vedením čiastkových knižníc boli v decembri 2012 zorganizované **dva metodické semináre**, ktorých sa zúčastnilo 26 poverených pracovníkov.

Tab. č. 4 Počet čiastkových knižníc na fakultách a pracoviskách UMB v roku 2012

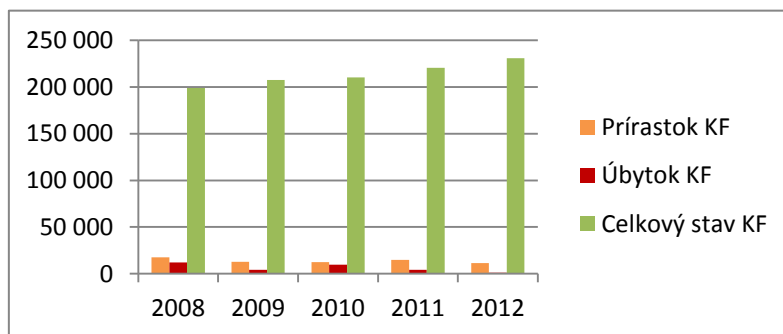
Fakulta/pracovisko UMB	Počet čiastkových knižníc
Ekonomická fakulta	9
Fakulta humanitných vied	11
Fakulta prírodných vied	8
Pedagogická fakulta	9
Právnická fakulta	3
Centrum vedy a výskumu	1
Spolu	41

Z knižničného fondu univerzitnej knižnice bolo v roku 2012 **celkom vyradených 1 274 knižničných jednotiek v hodnote 5 151,06 €**. Vyradené knižničné jednotky boli zaevidované v zozname úbytkov knižničného fondu pod poradovými číslami 106 666 – 107 939.

Tab. č. 5 Vyrad'ovanie knižničného fondu v roku 2012

Dôvod vyradenia	Počet knižničných jednotiek
neaktuálne	415
duplicitné	88
poškodené	23
straty bez náhrady	433
straty nahradené iným dokumentom	302
straty zaplatené	13
Spolu	1 274

Graf č. 2 Porovnanie prírastku, úbytku a celkového stavu knižničného fondu v rokoch 2008-2012

Oproti minulým rokom sa výrazne znížil úbytok knižničného fondu. UK UMB to dosiahla najmä priebežnými revíziami na pracoviskách UK UMB a v čiastkových knižniciach. Môžeme tiež konštatovať, že sa zvýšila aj disciplinovanosť používateľov v dodržiavaní Knižničného poriadku UMB.

4. ODDELENIE BUDOVANIA DATABÁZ

Vedúca oddelenia: Mgr. Lucia Nižníková

Oddelenie budovania databáz zabezpečuje spracovanie dokumentov a podkladov do databázy dokumentov, databázy záverečných prác, databázy publikačnej činnosti a databázy projektov. V **databáze dokumentov** sa v roku 2012 pokračovalo v pripájaní obálok kníh k bibliografickým záznamom. Projekt sa u používateľov stretol s pozitívnou odozvou. V používateľskom prieskume sa dokonca objavili názory, že okrem obálok by používatelia v online katalógu uvítali aj pripojený obsah publikácie.

Pri spracovávaní **záznamov o záverečných prácach** sa v roku 2012 využíval **import metadát z AIS**. Do júna boli kompletne spracované záverečné práce za školský rok 2010/2011. Ešte ten istý mesiac sa začalo so spracovaním záverečných prác za školský rok 2011/2012. Vzhľadom na výmenu okien a prerušenie preberania metadát z AIS sa však spracovanie nepodarilo ukončiť do konca kalendárneho roka. Nefunkčnosť preberania metadát z AIS do KIS ARL zapríčinili zmeny vykonané v systéme AIS (bez prechádzajúceho upozornenia dodávateľa KIS ARL alebo UK UMB), čím došlo k znefunkčneniu takmer všetkých nastavení importu do ARL a uviesť tieto nastavenia do pôvodne požadovaného stavu sa podarilo až koncom roka. Spracovávanie záverečných prác sa tak v druhej polovici roka robilo „manuálne“. UK UMB trvá na zachovaní funkčnosti a využívania importu metadát z AIS do KIS ARL, a to nielen z dôvodu urýchlenia spracovania, ale aj lepšej kontroly odovzdávania obhájených záverečných prác z katedier a tým zabezpečenia komplexnosti databázy. Zámerom UK UMB je **vybudovať plnotextovú online databázu záverečných prác**, čím by sa pre používateľov uľahčil prístup k plným textom prác, odbúrala by sa manipulácia s tlačenými prácami a prácami na CD nosičoch v študovniach a knižnica by optimálnejšie využila terajšie priestory na ich uskladnenie. Kvôli technickým problémom a bezpečnostným opatreniam poskytovateľa AISu sa nepodarilo UK UMB prelinkovať databázu s lokálnym univerzitným úložiskom prác. Ako ďalšie vhodné riešenie sa javilo **generovanie linkov na plné texty prác priamo do Centrálného registra záverečných prác** (ďalej len CRZP). Pri riešení tohto modelu sa ukázalo, že len na asi 10 % prác boli linky funkčné. Po zistení príčin a upozornení zodpovedných pracovníkov na plnenie zákonných povinností a priebežnú aktualizáciu statusov, sa zvýšil počet prístupných plných textov. Keďže ani toto riešenie neposkytuje komplexne prístup k aktuálne obhájeným záverečným prácam a najmä nezaručuje trvalé uchovávanie prác univerzity, je potrebné naďalej hľadať spôsob, ako vybudovať plnotextovú online databázu záverečných prác, najlepšie bez závislosti od tretích strán.

Do databázy publikačnej činnosti v roku 2012 pribudlo **5 632 záznamov**. Zo strany používateľov bolo do databázy s využitím **elektronických formulárov** na nahlasovanie publikačnej činnosti odoslaných celkovo 2 079 záznamov. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi môžeme konštatovať, že táto forma nahlasovania publikačnej činnosti zo strany autorov bola využívaná najviac.

Pracovníci oddelenia sa zapojili do procesu prípravy *Smernice UMB č. 4/2012 o postupe získavania vedecko-pedagogických a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor*, najmä časti týkajúcej sa evidovania publikačnej činnosti externých uchádzačov a nadväzne na smernicu vypracovali *Metodický pokyn UK UMB č. 3/2012 k bibliografickej registrácii publikačnej činnosti a ohlasov pre externých uchádzačov o vedecko-pedagogický titul na UMB*. Oddeleniu zároveň pribudla **nová agenda** týkajúca sa **spracovania publikačnej činnosti a ohlasov externých uchádzačov o habilitačné a inauguračné konanie na UMB** v zmysle tejto smernice. K 31. 12. 2012 bola spracovaná publikačná činnosť aj s ohlasmi celkovo pre **14 externých uchádzačov**. Do databázy pribudlo 1 302 záznamov publikačnej činnosti a 695 záznamov ohlasov. Pracovníci oddelenia skompletizovali záznamy o publikačnej činnosti aj pre 6 interných vedecko-pedagogických pracovníkov UMB.

Na webovej stránke univerzitnej knižnice sa pravidelne zverejňovali štvrťročné kontrolné výstupy z databázy publikačnej činnosti. Okrem nich pracovníčky oddelenia v priebehu roka pripravili a odoslali **475 výstupov**, 256 vo forme personálnej bibliografie a 219 bibliografií pracoviska (katedra, fakulta, UMB).

V roku 2012 sa UK UMB intenzívne venovala spracovávaniu ohlasov. V priebehu roka pracoviská univerzity doručili na spracovanie **celkovo 6 424 tlačných podkladov**, spracovaných bolo **5 501 záznamov**. Z prinesených podkladov časť tvorili duplicity, v mnohých prípadoch nebol v databáze spracovaný citovaný dokument, zvyšok boli spomenutia alebo autocitácie, prípadne neúplné podklady. V druhej polovici roka bolo oddelenie personálne posilnené a pristúpilo k **aktívnemu vyhľadávaniu ohlasov vedecko-pedagogických pracovníkov univerzity** z knižných a časopiseckých titulov vo fonde univerzitnej knižnice. Na vyhľadávani ohlasov sa podieľajú aj pracovníčky študovní, ktoré excerpujú vybrané časopisecké tituly, dochádzajúce do jednotlivých študovní, a to aj spätne od roku 2012. Zoznam excerptovaných časopisov je zverejnený na webovej stránke UK UMB.

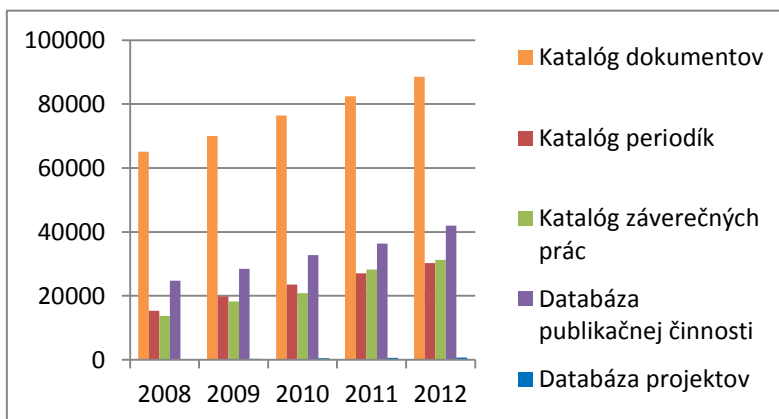
UK UMB buduje od roku 2008 databázu projektov a v tejto činnosti pokračovala aj v roku 2012. Podmienky evidencie grantových projektov UMB definuje *Smernica rektorky UMB č. 15/2008 zo dňa 25. 11. 2008 o schvaľovaní, evidencii a archivácii grantových projektov na UMB*. **K 31. 12. 2012** obsahovala databáza **703 záznamov o projektoch UMB**, ročný prírastok bol **51 nahlásených projektov**. V súvislosti s organizačnými a personálnymi zmenami v Centre projektovej podpory na Rektoráte UMB v roku 2011 sa uvažovalo o presune evidencie projektov na toto pracovisko. Odovzdanie agendy plánované na január 2012 sa doteraz neuskutočnilo.

Tab. č. 6 Prehľad záznamov v katalógoch/databázach budovaných v UK UMB

Katalóg/Databáza	Počet spracovaných záznamov 2012	Celkový počet záznamov v katalógu/databáze k 31.12.2012
Katalóg dokumentov	6 060	88 536
Katalóg periodík	3 201	30 224
Katalóg záverečných prác	3 005	31 247
Databáza publikačnej činnosti	5 632	41 963
Databáza projektov	51	703
Spolu	17 949	192 673

Graf č. 3 Vývoj počtu záznamov v databázach budovaných v UK UMB v rokoch 2008-2012

5. ODDELENIE VÝPOŽIČNÝCH SLUŽIEB

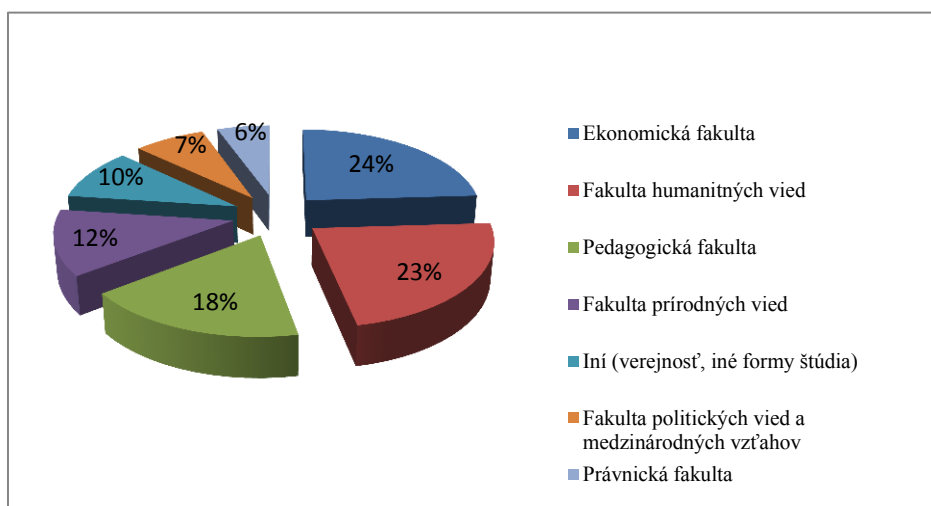
Vedúca oddelenia: PhDr. Slávka Beracková

V roku 2012 sa v UK UMB zaregistrovalo **2 033 nových používateľov** a **3 880 si registráciu obnovilo**. Celkový počet registrovaných používateľov k 31.12.2012 bol **12 618 používateľov**, ktorí uskutočnili na pracoviskách UK UMB vrátane čiastkových knižníc celkom **139 392 prezenčných a 62 579 absenčných výpožičiek**. Pracoviská UK UMB zaznamenali **86 102 návštev**, čo predstavuje priemernú dennú návštevnosť cca **400 používateľov** (rátané len na dni, kedy je UK UMB otvorená).

Tab. č. 7 Používatelia v roku 2012 podľa fakúlt

	EF	FHV	FPV	PF	FPVMV	PrF	Iní	Spolu
Registrovaní v roku 2012	554	418	276	346	166	99	174	2 033
Celkový počet používateľov	3 034	2 882	1 574	2 238	948	701	1 241	12 618

Graf č. 4 Celkový počet používateľov podľa fakúlt

Tab. č. 8 Používatelia v roku 2012 podľa kategórií

	A	AB	B	C	Z	D	V	Spolu
Registrovaní v roku 2012	15	27	1 506	261	27	7	190	2 033
Celkový počet používateľov	621	224	8 195	2 128	134	115	1 201	12 618

- Kategória A – pedagogickí a vedeckí pracovníci UMB
 Kategória AB – interní doktorandi UMB
 Kategória B – študenti UMB denného štúdia
 Kategória C – študenti UMB externého štúdia
 Kategória Z – zahraniční študenti UMB
 Kategória D – nepedagogickí zamestnanci UMB
 Kategória V – študenti iných foriem štúdia, iných vysokých škôl a odborná verejnosť

Graf. č. 5 Vývoj počtu potenciálnych a registrovaných používateľov UK UMB v rokoch 2008-2012

Pracovníci oddelenia prioritne zabezpečovali činnosti súvisiace so základnou náplňou oddelenia, a to **absenčné a prezenčné výpožičné služby**. Okrem výpožičiek a návratov dokumentov **registrovali** nových používateľov, **prolongovali** platnosť registrácie, realizovali platby za služby, vybavovali žiadanky a rezervácie, náhrady za stratené dokumenty a poskytovali konzultačné a poradenské služby pri práci s online katalógom a pri vyhľadávaní literatúry. V priebehu roka označili 6 906 dokumentov ochrannými nálepkami, vymenili 1 164 poškodených čiarových kódov a 1 009 signatúr. **Aktualizovali databázu používateľov** kategórie D – nepedagogickí zamestnanci UMB a kategóriu AB – interní doktorandi UMB. Vyradili celkom 1 857 používateľov, ktorí ukončili štúdium a neaktívnych používateľov, ktorí za ostatné tri roky nevyužili služby knižnice.

V mesiacoch august až október boli služby Referátu absenčných výpožičiek, Univerzálnej a Ekonomickej študovne čiastočne alebo úplne obmedzené v dôsledku realizácie projektu výmeny okien na budovách UMB. Nespokojnosť používateľov sme sa snažili minimalizovať automatickým predĺžovaním lehoty vypožičaných dokumentov, resp. odpúšťaním sankčných poplatkov za oneskorené vrátenie.

Problémy v študovniach spôsobilo aj zrušenie Copy centier na fakultách. Študenti očakávali, že študovne ich služby v plnom rozsahu nahradia. Dochádzalo k situácii, že sa **kopírovanie a tlač** dokumentov v niektorých študovniach stalo hlavnou náplňou práce pracovníkov a tieto doplnkové služby prevažovali nad konzultačnými a poradenskými službami.

Ďalším problémom, ktorý pretrváva a komplikuje poskytovanie služieb v študovniach, je nedostatočná počítačová a internetová sieť v Ekonomickej študovni (znemožňuje zvýšiť počet PC pre používateľov), chýbajúce wifi pripojenie v Politologickej a právnickej študovni a problém so zabezpečením dvojzmennej prevádzky študovní pri dlhodobej práceneschopnosti pracovníka (resp. možnosť posilniť personálne obsadenie študovní v čase ich zvýšenej návštevnosti na začiatku semestra a pod.).

Tab. č. 9 Návštevnosť prezenčných služieb v študovniach UK UMB podľa fakúlt

	EF	FHV	FPV	PF	FPVMV	PrF	Iní	Spolu
Univerzálna študovňa a EDC	518	6 524	1 888	1 712	448	115	681	11 886
Ekonomická študovňa	4 635	16	6	3	12	10	66	4 748
Politologická a právnická študovňa	36	61	10	39	9 247	841	575	10 809
Pedagogická študovňa	16	705	14	9 484	2	3	64	10 288
Spolu	5 205	7 306	1 918	11 238	9 709	969	1 386	37 731

Oddelenie výpožičných služieb aktualizovalo *Smernicu č. 9/2012 Knižničný poriadok UMB*. Doplnky a zmeny sa týkali poskytovania výstupov pre externých uchádzačov o habilitačné a inauguračné konanie na UMB, využívania elektronických informačných zdrojov, sprístupňovania historického knižničného fondu, požičiavania a využívania čítačiek elektronických kníh.

UK UMB v roku 2012 evidovala 412 aj po riaditeľskej upomienke nevrátených publikácií od 185 používateľov, ktorí na sankčných poplatkoch dlžili 4 742 € (pohľadávky za roky 2005 – 2011). Návrh riešiť vymáhanie nevrátených knižničných dokumentov prostredníctvom firmy na vymáhanie pohľadávok SAF INVESTMENT, s.r.o. bol prerokovaný v Grémiu rektorky. Uvedený spôsob vymáhania dokumentov bol zamietnutý. Problematiku nevrátených dokumentov mal riešiť Referát právnych služieb UMB po jeho personálnom posilnení. Problém vymáhania podlžností do konca roka riešený nebol.

Oddelenie zabezpečovalo aj **medziknižničnú výpožičnú službu** a medzinárodnú medziknižničnú službu, vybavovalo žiadosti fakúlt o **pridelenie ISBN** a vypracovalo ročný štatistický výkaz o vydávaných neperiodických publikáciách na univerzite.

Tab. č. 10 Porovnanie medziknižničnej výpožičnej služby v rokoch 2011 a 2012

Rok	2011	2012
Požiadavky iných knižníc z fondu UK UMB	300	289
Požiadavky používateľov UK UMB z fondu iných knižníc	377	432
z toho medzinárodná medziknižničná služba	90	77

Tab. č. 11 Počet vybavených žiadostí o pridelenie ISBN za roky 2011 a 2012

Rok	EF	FHV	FPV	PF	FPVMV	PrF	CVV	Rektorát	Spolu
2011	23	53	27	44	22	10	14	18	211
2012	18	34	19	53	14	4	5	5	152

6. ODDELENIE INFORMAČNÝCH SLUŽIEB

Vedúca oddelenia: Mgr. Michaela Mikušková

V júni 2012 sa uskutočnila zmena Organizačného poriadku UK UMB a Organizačnej schémy UK UMB a došlo k začleneniu Oddelenia informačných technológií do Oddelenia informačných služieb. Oddelenie informačných služieb zabezpečuje prístup k elektronickým informačným zdrojom, poskytuje rešeršné a referenčné služby, administruje knižnično-informačný systém ARL, zabezpečuje technickú podporu jednotlivým pracoviskám UK UMB, edičnú a propagačnú činnosť knižnice, aktualizuje webovú stránku a konto UK UMB na sociálnej sieti Facebook.

Prístup k licencovaným databázam poskytovala UK UMB aj v roku 2012 predovšetkým na základe projektu NISPEZ (*Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja – prístup k elektronickým informačným zdrojom*). V rámci optimalizácie projektu nastali zmeny v portfóliu databáz. Pre všetky univerzity bol zrušený prístup do málo využívanej databázy *Art Museum Image Gallery*. Pre UMB pribudol prístup k vyhľadávaciemu indexu **Book Citation Index** a subdatabáze **MEDLINE** v rámci databáz *Web of Knowledge*. Vďaka prístupu k *Book Citation Index* výrazne stúpol počet ohlasov na publikované práce vedecko-výskumných a pedagogických pracovníkov v databáze publikačnej činnosti UMB. Naďalej zostal zachovaný prístup k databázam: **ACM, IEEE/IET, Gale Virtual Reference Library, Knovel Library, ProQuest Central, Science Direct, Scopus, SpringerLink, Wiley InterScience, Web of Knowledge (Web of Science, Current Contents Connect, Essential Science Indicators, Journal Citation Reports)**. Okrem uvedených databáz sprístupňuje UK UMB vďaka národnej licencií 14 databáz **EBSCO**. Z vlastných zdrojov bol vo februári 2012 zakúpený prístup do databázy **Emerald Management eJournals 175** a v apríli 2012 dve používateľské kontá na prístup k plným textom, štúdiám a zákonom na portáli o verejnej správe **Vsonline**. Kontá boli používateľom sprístupnené v Ekonomickej študovni a v Politologickej a právnickej študovni. V rámci riešenia projektu „Podpora výučby študijných programov v cudzích jazykoch“ realizovaného Ekonomickou fakultou UMB bol v októbri 2012 aj v spolupráci s UK UMB zakúpený prístup k trom databázam ekonomického zamerania: **Emerald Market Case Studies, ProQuest Entrepreneurship a ebrary – Business and Economics**.

V priebehu roka si mohli používatelia knižnice vyskúšať na určitú obmedzenú dobu prístup k ďalším desiatim databázam: **Emerald eJournals, FSTA – Food Science and Technology Abstracts, Vouge Archive, IGI Global, Palgrave MacMillan, eBooks EBSCOhost, CAB Abstracts, Biosis Citation, BioOne a National Geographic Archive**.

Na základne dostupných štatistík môžeme konštatovať výrazne klesajúcu tendenciu vo vyhľadávaní a počte stiahnutých plných textov v multiodborových databázach EBSCO a ProQuestCentral. Spôsobené to môže byť rastúcim využívaním vyhľadávacieho portálu Scientia.sk. Štatistiku využívania tohto portálu sleduje Centrum vedecko-technických informácií v Bratislave, ktoré neposkytuje údaje o využívaní portálu za jednotlivé univerzity. Mierny nárast využívania nastal u špecializovaných databáz: technickej databázy IEEE/IET, umeleckej databázy Gale Virtual Reference Library a citačnej databázy Web of Science.

Tab. č. 12 Percentuálne porovnanie využívania EIZ v rokoch 2011 a 2012

Názov databázy		Rok 2011	Rok 2012	Porovnanie v %
ACM	<i>Vyhľadávania</i>	660	659	-0,15
	<i>Návštevy</i>	434	384	-11,52
	<i>Plné texty</i>	328	353	+7,08
ebrary	<i>Vyhľadávania</i>		364	
	<i>Návštevy</i>		161	
	<i>Plné texty</i>	Nebola dost.	34	
EBSCO	<i>Vyhľadávania</i>	113 822	75 486	-33,68
	<i>Návštevy</i>			
	<i>Plné texty</i>	12 412	6 666	-46,29
Emerald Case Studies	<i>Vyhľadávania</i>			
	<i>Návštevy</i>			
	<i>Plné texty</i>	Nebola dost.	8	
Emerald eJournals 175	<i>Vyhľadávania</i>			
	<i>Návštevy</i>			
	<i>Plné texty</i>	Nebola dost.	757	
IEEE/IET	<i>Vyhľadávania</i>	448	785	+42,93
	<i>Návštevy</i>	448	635	+29,45
	<i>Plné texty</i>	580	845	+31,36

Gale Virtual Reference Library		<i>Vyhľadávania</i>	163	200	+18,5
		<i>Návštevy</i>	93	89	+4,30
		<i>Plné texty</i>	25	53	+52,8
Knovel Library		<i>Vyhľadávania</i>	257	237	+8,44
		<i>Návštevy</i>	84	52	-38,09
		<i>Plné texty</i>	17	25	+32
ProQuest Entrepreneurship		<i>Vyhľadávania</i>	Nebola dost.	292	
		<i>Návštevy</i>		113	
		<i>Plné texty</i>		17	
ProQuest Central		<i>Vyhľadávania</i>	3 788	2 876	-24,07
		<i>Návštevy</i>	2 971	1 496	-49,65
		<i>Plné texty</i>	6 203	4 820	-22,30
ScienceDirect		<i>Vyhľadávania</i>	6 699	8 332	+19,71
		<i>Návštevy</i>	2 995	2 741	-8,48
		<i>Plné texty</i>	9 401	8 490	-9,69
Scopus		<i>Vyhľadávania</i>	4 452	4 532	+1,77
		<i>Návštevy</i>	1 724	1 768	+2,49
		<i>Plné texty</i>	2 475	1 764	-28,73
SpringerLink		<i>Vyhľadávania</i>			
		<i>Návštevy</i>			
		<i>Plné texty</i>	1 789	1 548*	-13,47
Wiley Online Library		<i>Vyhľadávania</i>			
		<i>Návštevy</i>			
		<i>Plné texty</i>	618	745	+17,05
Web of Knowledge	Web of Science	<i>Vyhľadávania</i>	4 929	6 493	+24,09
		<i>Návštevy</i>	1 327	1 427	+7,01
	Current Contents Connect	<i>Vyhľadávania</i>	1 472	1 715	+14,17
		<i>Návštevy</i>	364	395	+7,85
	Essential Science Indicators	<i>Vyhľadávania</i>	83	63	-24,10
		<i>Návštevy</i>	80	33	-58,75
	Journal Citation Reports	<i>Vyhľadávania</i>	161	142	-11,80
		<i>Návštevy</i>	208	201	-3,37
	MEDLINE	<i>Vyhľadávania</i>		18	
		<i>Návštevy</i>	Nebola dost.	14	
	All Databases	<i>Vyhľadávania</i>	1 520	3 228	+52,91
		<i>Návštevy</i>	1 770	2 333	+24,13
Spolu		<i>Vyhľadávania</i>	138 613	105 425	-23,94
		<i>Návštevy</i>	12 555	11 841	-5,69
		<i>Plné texty</i>	33 848	26 382	-22,05

*Štatistika zostavená za mesiace december 2011 – november 2012

S cieľom zvýšiť povedomie študentov a vedecko-pedagogických pracovníkov o elektronických informačných zdrojoch a podporiť ich využívanie zorganizovalo oddelenie **deväť školení a seminárov**, ktorých sa zúčastnilo celkom **626 vedecko-pedagogických pracovníkov a študentov univerzity**. V rámci interného vzdelávania zamestnancov UK UMB oddelenie zrealizovalo aj školenie pre pracovníčky Oddelenia výpožičných služieb a Oddelenia budovania databáz UK UMB. Pracovníčky, ktoré poskytujú konzultačné služby v študovniach boli oboznámené s tematickým zameraním databáz a s ukážkami praktického vyhľadávania a spracovávanía výsledkov v jednotlivých databázach. Školenie pre pracovníkov Oddelenia budovania databáz bolo zamerané na citačné a scientometrické databázy.

V porovnaní s rokom 2011 vzrástol záujem o rešeršné služby. Stúpol počet žiadateľov z Právnickej fakulty, značný pokles záujmu o rešeršné služby sme zaznamenali u Fakulty prírodných vied. Najväčší záujem o rešerše prejavili študenti UMB (70 %), záujemcovia z prostredia mimo našej univerzity (21,5 %) a pracovníci a doktorandi UMB (8,5 %).

Tab. č. 13 Štatistika rešeršných služieb v roku 2012

	Kategória A, AB, D	Kategória B, C, Z,	Kategória V, nezaregistrovaný	Spolu
Počet používateľov	43	364	114	521
Počet rešerší	46	378	115	539
Počet záznamov	3 570	28 409	9 812	41 791

Tab. č. 14 Využívanie rešeršných služieb podľa pracoviska

	EF	FHV	FPV	FPVMV	PF	PrF	UK	Iní	Spolu
Počet rešerší	91	118	28	64	124	66	17	21	539

Pracovníci oddelenia spolupracovali s dodávateľmi knižnično-informačného systému ARL a systému AIS pri riešení problémov s preberaním metadát pre spracovanie záverečných a kvalifikačných prác a prelinkovania spracovaných záznamov na plné texty prác v CRZP. Upravovala sa aj exportná schéma do CREPČ a výstupy z databázy publikačnej činnosti, riešili sa problémy s doťahovaním ohlasov z databáz Web of Science. V súčinnosti s ďalšími pracoviskami UK UMB sa podieľali na testovaní funkcionalít novej verzie IPAC 3.0, zabezpečovali administráciu webového sídla a facebookového profilu UK UMB a sledovali štatistiky využívania internetovej stránky, online katalógu a online služieb UK UMB.

Tab. č. 15 Štatistika online služieb v roku 2012

Počet návštevníkov online služieb	293 333
Počet vyhľadávaní v online katalógu	335 272
Počet vstupov do elektronického výpožičného protokolu	45 009
Počet zodpovedaných otázok v elektronických referenčných službách	802
Počet zobrazení webovej stránky UK UMB	313 380

7. PUBLIKAČNÁ, EDIČNÁ A PROPAGAČNÁ ČINNOSŤ

UK UMB už osem rokov vydáva časopis **Bibliotheca Universitatis** s prílohou *Informačné listy EDC*. Od septembra 2012 sa zmenila periodicita vydávania a časopis vychádza v tlačenej a elektronickej podobe dvakrát ročne. V súvislosti so sprístupnením historického knižničného fondu spracovali a vydali pracovníci knižnice dve publikácie: bibliografiu **Historický knižničný fond Univerzitetnej knižnice Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici** a plnofarebnú obrazovú publikáciu **Spríevodca historickým knižničným fondom Univerzitetnej knižnice Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici**. Vydanie obrazovej publikácie finančne podporilo Ministerstvo kultúry SR. Na začiatku akademického roka 2012/2013 bol vydaný **plnofarebný informačný leták o Univerzitetnej knižnici UMB** v náklade 1 500 kusov, ktorý bol k dispozícii pri zápisoch študentov prvého ročníka.

K oslavám 20. výročia založenia UMB vydala univerzitná knižnica **mimoriadne číslo časopisu Bibliotheca Universitatis** a pracovníci knižnice pripravili a nainštalovali v priestore pred Aulou Beliana **výstavu publikácií**, ktoré získali **Cenu rektora/rektorky** od roku 1996 do roku 2012.

Dôležitým nástrojom propagácie činnosti a služieb UK UMB je jej **webová stránka**, ktorá je priebežne aktualizovaná, ako aj profil UK UMB na sociálnej sieti **Facebook**. Viac ako 350 priateľov knižnice je dôkazom toho, že aj táto nová forma komunikácie s používateľmi si našla svojich fanúšikov.

Tab. č. 16 Štatistika publikačnej činnosti pracovníkov UK UMB v roku 2012

Kód kategórie	Charakteristika kategórie	Počet
BDF	Odborné práce v domácich nekarentovaných časopisoch	4
EDJ	Prehľadové práce, odborné preklady v časopisoch a zborníkoch	1
FAI	Redakčné a zostavovateľské práce knižného charakteru (bibliografie, encyklopédie, katalógy, slovníky, zborníky...)	1
GII	Rôzne publikácie a dokumenty, ktoré nemožno zaradiť do žiadnej z predchádzajúcich kategórií	49
Súčet		56

8. PODUJATIA

V priebehu roku 2012 zorganizovala UK UMB celkovo **67 podujatí**, na ktorých sa zúčastnilo **5 408 záujemcov**. Viac ako polovicu tvorili **vzdelávacie podujatia** zamerané na zvyšovanie informačnej gramotnosti používateľov a prácu s elektronickými informačnými zdrojmi. Z celkom 36 vzdelávacích podujatí bolo 24 podujatí orientovaných na informačné vzdelávanie študentov 1. ročníka, ktorého sa zúčastnilo 3 179 študentov. Pracovníci UK UMB ďalej pripravili 6 tematických výstav publikácií z knižničného fondu UK UMB, 7 predajných výstav zahraničných vydavateľstiev, 2 výstavy prác študentov Katedry výtvarnej kultúry Pedagogickej fakulty UMB, 7 odborných prednášok, 4 metodické semináre, zapojili sa svojimi aktivitami do akcií *Deň otvorených dverí*, *Týždeň slovenských knižníc* a *Týždeň vedy*. V rámci svetového *Týždňa otvoreného prístupu* zameraného na osvetu a propagáciu otvoreného prístupu a inštitucionálnych repozitárov knižnica zorganizovala medzinárodný odborný seminár **Open Access Day**. So záujmom sa stretla beseda so spisovateľom a diplomatom Antonom Hykischom, výstava Poklady našich domácich knižníc, ale aj burza vyradených kníh a tradičný vianočný trh.

9. PROJEKTOVÁ ČINNOSŤ

V roku 2012 realizovala UK UMB dva projekty podporené z *Grantového programu Ministerstva kultúry SR Kultúrne aktivity v oblasti pamäťových inštitúcií*. V podprograme 2.1 *Knižnice a knižničná činnosť* to bol projekt **Podpora vydavateľských aktivít k 20. výročiu založenia Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici** dotovaný sumou **1 460 €**. Dotácia bola použitá na prípravu a vydanie obrazovej publikácie *Sprivodca* historickým knižničným fondom Univerzitnej knižnice Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a mimoriadneho čísla časopisu *Bibliotheca Universitatis*. V podprograme 2.5 *Akvizícia knižníc* získala UK UMB dotáciu **5 000 €** na projekt **Informačná podpora nových študijných programov na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici**, z ktorej bolo zakúpených celkom 245 titulov/301 exemplárov domácich i zahraničných knižných publikácií.

Koncom roka UK UMB vypracovala a podala do tohto programu dve žiadosti o dotáciu na projekty na rok 2013: do podprogramu 2.1 projekt **Modernizácia knižnično-informačných služieb v Univerzitnej knižnici Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici**, v rámci ktorého chce knižnica získať návratový automat na knihy – bibliobox a do podprogramu 2.5 projekt **Informačná podpora akreditovaného študijného odboru slovenský jazyk a literatúra Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela** s cieľom posilniť akvizíciu pôvodnej slovenskej tvorby a jazykovednej literatúry.

Aj v roku 2012 pokračovala realizácia národného projektu **NISPEZ (Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom)**. Zodpovedný riešiteľ projektu (CVTI v Bratislave) vyhodnocoval, ako zúčastnené inštitúcie využívajú jednotlivé databázy a pripravil ich optimalizáciu. Pre zúčastnené inštitúcie bolo zmenené portfólio prístupných databáz; prístup k málo využívaným databázam bol zrušený a sprístupnené boli iné databázy. Riešiteľ projektu pripravil nové manuály na prácu s jednotlivými elektronickými zdrojmi a zabezpečil prípravu ďalšieho projektu, ktorým by riešil prístup k databázam pre zúčastnené inštitúcie do roku 2015.

10. ĽUDSKÉ ZDROJE

Stav zamestnancov UK UMB k 31. 12. 2012: Počet fyzických osôb: **35**

Prepočítaný stav na plný úväzok: **33,2**

Tab. č. 17 Kvalifikačná štruktúra zamestnancov k 31.12.2012

Vysokoškolské vzdelanie II (PhDr., Mgr.) - knihovnícke	6
Vysokoškolské vzdelanie II (PhDr., Mgr.) - iné	17
Vysokoškolské vzdelanie I (Bc.) - iné	2
Stredoškolské knihovnícke vzdelanie	4
Stredoškolské iné	4
Stredoškolské iné + knihovnícky kurz	2

10.1 Členstvo v poradných orgánoch a profesijných združeniach

Pracovníci UK UMB aktívne pracujú v poradných orgánoch rektorky UMB, pracovných komisiách a profesijných združeniach. PhDr. Homolová je členka **Komisie pre vedu a výskum, Komisie pre rozvoj a informatizáciu, Etickej komisie a Edičnej komisie UMB**. Zároveň je predsedníčkou **Knižničnej rady UMB, členkou Knižničnej rady Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici a Knižničnej rady Technickej univerzity vo Zvolene**. Aktívne pracuje v **Odbornej skupine pre medzinárodnú spoluprácu a Pracovnej skupine pre informačné vzdelávanie Slovenskej asociácie knižníc**. Vedúca Oddelenia výpožičných služieb PhDr. Beracková zastupuje UK UMB v **Komisii UMB na podporu štúdia študentov so špecifickými potrebami** a aktívne pracuje vo **výbore Krajskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov**. Členmi Spolku slovenských knihovníkov je 19 pracovníkov UK UMB. Mgr. Hollá je **koordinátorkou Európskych dokumentačných centier v SR**.

Hodnotenie a výber akvizičných návrhov vykonáva **Akvizičná komisia UK UMB**. **Redakčná rada UK UMB** pripravuje na vydanie časopis *Bibliotheca Universitatis* a propagačné materiály o činnosti a službách knižnice.

UK UMB spolupracuje s verejnými a akademickými knižnicami na Slovensku, v Poľsku a v Českej republike. Pracovníci knižnice si rozširujú odborné vedomosti a získavajú aktuálne poznatky z odboru formou **interného vzdelávania**, ale aj **účasťou na odborných knihovníckych a informatických podujatiach**. V rámci programu Erasmus navštívili dve pracovníčky Univerzitnú knižnicu Univerzity Palackého v Olomouci. V roku 2012 organizovala UK UMB pre svojich zamestnancov školenie k modulu výpožičiek KIS ARL, školenie k využívaniu databáz v študovniach, školenie na vyhľadávanie citácií a školenie zamerané na prístupňovanie historického knižničného fondu. Pracovníci UK UMB sa zúčastnili workshopu *English for librarians*, ktoré organizovala ŠVK v Banskej Bystrici v spolupráci s Veľvyslanectvom USA v SR, seminára o ochrane osobných údajov *Bezpečnostná politika vo verejnej správe*, ktorý organizovala firma Somi system Banská Bystrica a školenia *Ochrana osobných údajov*, ktoré organizoval Vydavateľský a vzdelávací dom Poradca podnikateľa v Žiline.

11. PRIESTOROVÉ A TECHNICKÉ VYBAVENIE

Začiatkom roka 2012 riešila UK UMB umiestnenie historického knižničného fondu. Zákon č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, presne vymedzuje požiadavky na ochranu historických dokumentov a povinnosti ich vlastníkov. Splniť ich v priestorových podmienkach UK UMB nebolo ľahké. Vedenie univerzitnej knižnice rozhodlo umiestniť historický knižničný fond do Vzdelávacieho centra na Tajovského 51. V marci 2012 bola zrealizovaná rekonštrukcia miestnosti, v rámci ktorej bolo odstránené drevené obloženie, steny boli vystierkované a vymaľované. Zhotovený bol stropný podhľad so zabudovanými svietskami, nová elektroinštalácia a sieťová štruktúrovaná kabeláž. Miestnosť bola zariadená nábytkom a vybavená výpočtovou a prezentačnou technikou a ozvučením. Sklo vo vitrínach na uloženie dokumentov bolo potiahnuté špeciálnou UV fóliou. Zakúpené boli prístroje na meranie intenzity svetla a vlhkosti vzduchu. UK UMB získala realizáciou všetkých uvedených prác dôstojné miesto nielen na uchovávanie historického knižničného fondu, ale aj na organizovanie svojich vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí.

Tab. č. 18 Technické vybavenie zakúpené v roku 2012

Názov zariadenia	Počet	Cena za kus v €	Cena spolu v €
PC s príslušenstvom HP Pro 3500 MT	1	730,85	730,85
PC s príslušenstvom HP Pro 3500 MT	2	639,10	1 278,20
PC s príslušenstvom HP Pro 3500 MT	2	773,29	1 546,58
Digitálne multifunkčné zariadenie Bizhub 283	2	2868,00	5 736,00
Digitálne multifunkčné zariadenie Bizhub 165	1	599,00	599,00
Multifunkčný prístroj EPSON STYLUS	1	115,10	115,10
Notebook Lenovo IdeaPad V570	1	686,89	686,89
Projektor EPSON EB-915W s príslušenstvom	1	1652,40	1 652,40
Ozvučenie vzdelávacieho centra	1	275,00	275,00
Mikrofónový set	1	260,00	260,00
SPOLU			12 880,02

V mesiacoch august až október 2012 boli v rámci projektu *Investície do modernizácie IKT technológií a rekonštrukcie objektov UMB v B. Bystrici za účelom zlepšenia kvality vzdelávacieho procesu* vymenené okná na objektoch univerzity. V UK UMB sa tento projekt realizoval v troch budovách: na Tajovského 40, Tajovského 51 a v Ekonomickej študovni na Tajovského 10. Najkomplikovanejšia bola výmena okien na Tajovského 40, nakoľko bolo potrebné zložiť a nanovo nainštalovať štruktúrovanú kabeláž a v troch miestnostiach aj drevené obloženie stien. Po výmene okien boli tri pracovne vymaľované, vymenila sa podlahová krytina a v dvoch pracovniach aj zariadenie. Výmenou okien sa zlepšili tepelné podmienky, ale aj celkový estetický vzhľad priestorov.

12. ČERPANIE FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV A PRÍJMY

Finančné náklady na činnosť UK UMB predstavovali v roku 2012 čiastku 328 496 €. Príjmy UK UMB z vlastnej činnosti boli vo výške 37 380 € a príjmy z grantov, ktoré v roku 2012 riešila UK UMB boli 6 460 €.

Tabuľka č. 19 Prehľad čerpania finančných prostriedkov v roku 2012

Rozpočtová položka	Štátny rozpočet 0771100	Veda ŠPP I-07-000-00	Vlastné zdroje ŠPP O-07-109/0300-00	Granty O-10-109/0300-01
610-620 Hrubé mzdy (tarifný plat)	242 397,12	812,00	670,00	
631 001 Cestovné náhrady tuzemské	671,18			
631 002 Cestovné náhrady zahraničné	1 873,96			
632 003 Poštové a telekom. služby	1 018,62			
633 001 Interiérové vybavenie	766,82		10 909,74	
633 002 Výpočtová technika	5 602,82		1 689,60	
633 006 Všeobecný materiál	9 723,17		673,97	
633 009 Knihy, časopisy...	2 244,89	30 887,57		5 000,00
635 002 Servis výp. techniky	47,78			
635 004 Údržba prev. strojov	295,83			
636 002 Nájom prev. strojov	50,40			
637 001 Školenia, semináre...	1 364,67			
637 004 Všeobecné služby	3 721,79	604,80	4 523,98	1 460,00
637 027 Odmeny - dohody			1 486,00	
Spolu	269 779,05	32 304,37	19 953,29	6 460,00

13. ZÁVER A ODPORÚČANIA

Rozsah činností UK UMB sa v posledných rokoch podstatne rozrástol. UK UMB už dávno nie je len miestom „vypožičiavania skrípt“, ale významnou súčasťou univerzity vykonávajúcou činnosti dôležité z hľadiska naplňania úloh univerzity v pedagogickej a vedecko-výskumnej oblasti, ale aj v oblasti riadiacej a rozpočtovej. V posledných rokoch sa činnosť UK UMB a knižnično-informačné služby na univerzite podstatne rozšírili a skvalitnili, napriek tomu je potrebné poukázať na niektoré skutočnosti, ktoré môžu mať dopad na činnosť a rozvoj UK UMB v najbližších rokoch.

Úroveň poskytovaných služieb a plnenie úloh knižnice je poznačené nedostatkom kvalifikovaných pracovníkov na trhu práce. Získať do zamestnania v knižnici absolventa odboru *Knižničná a informačná veda* je takmer nemožné. Aj keď absolventi iných odborov nemajú problém zaučiť sa na konkrétnu činnosť, ktorú vykonávajú, chýba im znalosť širších súvislostí a nadväznosti jednotlivých činností, ako aj záujem o odbor a prehľad o dianí v odbore. Krátkodobé kurzy a školenia nemôžu plnohodnotne nahradiť štúdium daného odboru.

Prevádzku knižnice a najmä ďalšiu modernizáciu knižnično-informačných procesov sťažuje umiestnenie UK UMB. Najvhodnejším riešením je vybudovanie moderného knižnično-informačného centra, tak ako bolo plánované v Dlhodobom zámere rozvoja UMB na roky 2008-2013. Ak tento zámer nebude realizovaný, malo by vedenie univerzity prijať opatrenia na rozšírenie priestorov univerzitnej knižnice. Rozvoj informačných technológií ponúka riešenia na skvalitnenie knižnično-informačných procesov a služieb. Ich využitie by však v prípade, ak by mali byť inštalované v piatich budovách, bolo príliš nákladné a neefektívne. Problém predstavuje aj nedostatok priestorov na uloženie narastajúceho knižničného fondu a nedostatočná kapacita skladových priestorov na Tajovského 40, ktorá postačuje na prírastky knižničného fondu maximálne na tri roky. V študovniach už teraz nie je miesto na ďalšie prírastky fondu. Existujúce priestory taktiež nedovoľujú zvýšiť študijné miesta pre používateľov, ani navýšiť počet PC a iných potrebných zariadení.

Veríme, že s podporou vedenia univerzity a v spolupráci s fakultami sa UK UMB bude aj naďalej rozvíjať ako moderné knižnično-informačné pracovisko, podporujúce svojou činnosťou a službami naplňanie cieľov univerzity v pedagogickej i vedecko-výskumnej oblasti.

Pre ďalšie obdobie navrhujeme realizovať nasledovné opatrenia zamerané na skvalitnenie knižnično-informačných služieb na UMB:

1. Vytvoriť **fond budovaný zo získaných finančných prostriedkov z riešených projektov**, do ktorého budú riešitelia projektov prispievať určeným percentom z celkového objemu získaných finančných prostriedkov na nákup literatúry. Finančné prostriedky fondu budú slúžiť na zakúpenie prístupu k elektronickým informačným zdrojom podľa profilácie študijných odborov UMB, resp. na základe požiadaviek vedeckých a pedagogických pracovníkov UMB. Výber a nákup e-zdrojov bude koordinovať UK UMB.
2. Vytvoriť v úzkej súčinnosti s pracovníkmi UAKOM a dodávateľom KIS ARL **úložisko plných textov záverečných prác s využitím open source softvérového produktu DSpace**.
3. V zmysle § 12 odst. 2 Zákona č. 183/2000, ktorý definuje povinnosti zriaďovateľa knižnice, **zabezpečiť pre UK UMB vhodné priestory**, primerané veľkosti jej knižničného fondu a rozsahu poskytovaných knižnično-informačných služieb.